

NYTTIG VIDEN OM HOLD AF ØKOLOGISKE KVÆG, GRISE, FÅR OG GEDER

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development'

Årshjul til brug ved hold af kvæg, grise, får og geder. Dyrenes behov for vand og dyrenes signaler

Der er meget at tænke på, når man gerne vil give sine dyr den bedste velfærd. Det hele bliver nemmere og mere overskueligt, hvis man har tænkt over tingene og forberedt sig inden f.eks. sommersolen bager eller frosten sætter ind. Derfor er her forslag til årshjul for mindre besætninger med kvæg, grise, får eller geder. Lad dig inspirere af årshjulet og tilpas til dine egne forhold.

Nedenfor er informationer og dyrenes behov for vand og eksempler på, at der er vigtig information at læse i dyrenes signaler.

Forslag til årshjul for:

Kødkvæg	Får og geder	Grise
Forår		
Planlæg afgræsning (folde). Sæt	Læmmesæson: Før læmning: Indret læmmebokse. Sutter, Mælkeerstatning	Foldskifte > mindre parasitpres Tiek: Hegn inkl. fokus på

hegn. Strukturfoder og udbindingsminerale ved udbinding.	mælkeerstatning, øremærker hjemme. Planlæg fridage. Klippe får: Bestille fåreklipper inkl. klove	Tjek hegn inkl. fokus på rævesikring Hytter – ingen skarpe kanter Etabler sølehuller
Sommer		
Vurdér græsningsmarken. Ensiler på optimalt tidspunkt. Vurdér græstilbud og afgræsningstryk – flyt dyrene ved skiftefolde og for parasitforebyggelse. Tildel god kalveblanding i kalveskjulet. Sikre rent drikkevand til alle dyr.	Parasitforebyggelse og pleje af mark: Planlæg foldeskifte Tilse hegn Fodring: Bestil hø, ensilage, kraftfoder Reproduktion: Aftale om vædder	Vedligehold sølehuller – der skal være godt med mudder i hullerne. Skygge er vigtigt: • fra træer • forlænget ”tag” på hytter. Hegn: græs og anden vegetation giver spændingstab Ventilationsluger: skal kunne åbnes og lukkes
Efterår		
Indbind slagtekalvene (tidlig) og fravæn forårskalvene. Styr fodringen af slagtekalvene. Planlæg vinterfodringen: udarbejd grovfoderbudget og foderplan til køer, kvier og slagtekalve. Afpas fodringen efter dyrenes huld og ønsket tilvækst. Indbind køerne.	Slagte lam: Aftale med slagtehus Aftale med aftagere af lammekød Skind og uld: Salte skind Aftale om levering af skind og uld	Sikre at aftaler om levering af grovfoder, strøelse osv. er på plads. Sørg for at opbevaringsrum er rengjorte, tørre. Tjek hegn inkl. fokus på rævesikring. Vintrestrimler til farehytter intakte og klar til brug
Vinter		
Tjek hullet på dyrene. Tjek fodringen, frostfri vand, læ og tørt leje. Overvågning omkring kælvning.	Sikre frostfrit vand Sikre tørt og trækfrit leje Gennemgå hegn	Sikre frostfrit vand Sikre tørt og trækfrit leje Tjek hegn inkl. fokus på rævesikring
KØDKVÆG – FÅR – GEDER - GRISE		
Vinter Fokus på arbejdstilrettelæggelse. De lyse timer er få – hav foder, vand, strøelse klar til brug hver dag – inden selve arbejdet gøres.		
Hele året Tilse alle dyr hver dag. Sikre rent og frostfrit drikkevand og foder. Vurdér huld og tilvækst med jævne, planlagte mellemrum. Husk øremærker og registrering.		

Så meget drikker et dyr hver dag:

Køer	Behov for vand
Køer m. mælk	op til 70 l
Køer uden kalv	op til 45 l
Kalve og kvier	1,5 l op til 25 l
I sommerperioden op til 30 procent højere ved temperaturer over 20 C	
Svin	Behov for vand

Søer m. pattegrise	30–40 l
Søer m. pattegrise, i varm periode	ca. 60 l
Drægtige søer	20–30 l
Ung-og slagtesvin	5–10 l
Smågrise	2–5 l
Pattegrise	1–2 l
Størst behov i sommerperioden	
Får og geder	Behov for vand
Får og ged uden lam/kid	Ca. 4 l
Får og ged med lam/kid	Ca. 10 l
I sommerperioden er behovet for vand højere – afhængigt af temperaturen	

lagttag dine dyr!

Dyrets adfærd kan fortælle dig om dyrets tilstand

Et par eksempler om varmepåvirkning og fordøjelse

Køer	Svin	Får og geder
<i>Urolige køer</i> kan være tegn på varmestress. Køer kan få det for varmt allerede ved lufttemperatur på 20°C. De bliver utilpasse og urolige. Sørg for adgang til skygge og rigeligt vand.	<i>Grisene gisper</i> , det er tegn på, at de har det for varmt. Søer kan få det for varmt allerede ved en lufttemperatur på 15°C. De kan ikke svede. Sørg for sølehul eller overbrusning. Mudderet fra sølehullet virker også mod solskoldning	<i>Fårene ligger med åben mund og gisper</i> . Det er tegn på, at de har det for varmt. Ulden isolerer både mod kulde og varme, men ikke uendeligt. Sørg for skygge og klipning efter behov.
<i>Glansløst hårlag og mangelfuld tilvækst</i> kan være tegn på forkert eller mangelfuld fodring. Gennemgå foderplanen og tilpas til køernes behov.	<i>Diarré</i> er tegn på at fordøjelsen er i uorden. Dette kan skyldes problemer med foderet eller parasitter. Undersøg foderet. Giv eventuelt hø som tilskudsfoder. Send gødningsprøve til dyrlægen og få evt. ordineret ormemiddel	<i>Gødning i pelsen bagpå og udeblivelse ved</i> kan skyldes parasitter. Send gødningsprøve til dyrlægen og få evt. ordineret ormemiddel